

**Арутюнова К.М.**

*студентка,*

*Науковий керівник: Бельо Л.Ю.*

*старший викладач,*

*Національний університет «Одеська морська академія»*

## **УКЛАДЕННЯ ШЛЮБУ В УМОВАХ ВІЙНИ**

В Україні вже більше місяця триває повномасштабна війна. Чутні постріли і армія окупанта вчиняє агресивні дії на території нашої Батьківщини. У цей непростий для всіх нас час починаєш дійсно замислюватися про те, наскільки війна є страхітливою та безумною. Проте, не зважаючи на такі жакливі реалії, наше життя й досі триває: у бомбосховищах та підвалах домівок народжуються діти, а закохані, які до війни думали поєднати свої долі, не відкладають можливість одружитися зараз.

Частина 2 статті 32 Сімейного кодексу України [1] передбачає можливість державної реєстрації шлюбу за скороченою процедурою (у день подання заяви або в будь-який інший день за бажанням наречених протягом одного місяця) у випадку загрози життю нареченого чи нареченої за дозволом керівника органу державної реєстрації актів цивільного стану (далі – ДРАЦС).

Документом, що підтверджує скорочення місячного терміну реєстрації шлюбу, наприклад, є Мобілізаційне розпорядження (наказ) територіального центру комплектування та соціальної підтримки.

Разом з тим необхідно уточнити, що для державної реєстрації шлюбу за їх вибором жінка та чоловік повинні особисто подати спільну заяву за встановленою формою до будь-якого органу ДРАЦСу або до виконавчого органу сільської, селищної і міської (окрім міст обласного значення) ради.

При поданні такої заяви майбутнє подружжя повинне пред'явити паспорт або паспортний документ, що посвідчує їх особу.

Раніше одружені особи можуть зареєструвати повторний шлюб за умови пред'явлення документів, що підтверджують розірвання попереднього шлюбу або визнання шлюбу недійсним (свідоцтво про розірвання шлюбу, свідоцтво про смерть одного з подружжя тощо).

На виконання положень Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 № 64, у своїй Постанові «Деякі питання державної реєстрації шлюбу в умовах воєнного стану» від 07.03.2022 № 213 [2] Кабінет Міністрів України значно спростив процедуру укладання шлюбу для окремих категорій осіб.

Наразі, в умовах воєнного стану відділи ДРАЦСу у певних випадках можуть реєструвати шлюби без особистої присутності нареченого (нареченої). Це можливо у разі, якщо він або вона є:

- військовослужбовцями Збройних Сил України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки, Держприкордонслужби, Управління державної охорони, Національної гвардії України та інших військових формувань, утворених відповідно до чинного законодавства України;

- офіцерами поліції, особами рядового та начальницького складу служби цивільного захисту, Державного бюро розслідувань та Державної пенітенціарної служби України;

- особами, які відносяться до начальницького складу Національного антикорупційного бюро України та Бюро економічної безпеки;

- працівниками закладу охорони здоров'я [2].

У такому випадку сама процедура реєстрації шлюбу для зазначених категорій осіб під час воєнного стану передбачає кілька форм:

- 1) особа складає заяву про шлюб та подає її начальнику (керівнику), який засвідчує справжність підпису на заяві та забезпечує її передачу до відділу ДРАЦС. Ця заява повинна містити інформацію безпосередньо про таку особу та особу, з якою вона бажає зареєструвати шлюб, із зазначенням бажаного прізвище після одруження;

- 2) факт реєстрації шлюбу може підтверджуватися також й актом про шлюб, складеним безпосереднім керівником категорій осіб, зазначених вище та скріплюється печаткою відповідного органу (військового формування). При цьому акт може бути складений без особистої присутності наречених (чи одного з них) із використанням наявних засобів відеозв'язку.

Далі такий акт надсилається командиром (керівником), який його склав, до будь-якого відділу ДРАЦС або до територіального органу Мін'юсту, який здійснює діяльність під час воєнного стану, для складання у паперовій формі акту про шлюб та подальшого внесення відомості до Державного реєстру актів цивільного стану громадян (далі – Державний реєстр);

3) факт реєстрації шлюбу також може бути засвідчений актом, складеним керівником закладу охорони здоров'я, де перебуває або працює один із наречених (або обидва), та скріплюється печаткою (за наявності) цієї установи [2].

У цьому випадку акт може бути складений у присутності обох (одного) наречених (якщо один наречений відсутній, то за допомогою доступного відеозв'язку з відсутньою стороною), за участю двох свідків.

Керівник закладу охорони здоров'я, який склав акт, надсилає його до будь-якого відділу ДРАЦС або до територіального органу Мін'юсту, для складання акта про шлюб у паперовій формі та внесення відомостей до Державного реєстру.

Слід відмітити, що акти цивільного стану, складені після 24 лютого 2022 року, та які не містять необхідних відомостей (це не стосується прізвища, ім'я та по батькові, дати народження), є дійсними для проведення державної реєстрації шлюбу за вищевикладеною процедурою до дати припинення або скасування воєнного стану на території України.

В усіх інших випадках порядок реєстрації шлюбу залишається незмінним. Відповідно, до заяви про державну реєстрацію актів цивільного стану додаються документи, що підтверджують факти, які підлягають державній реєстрації, а також паспорт громадянина України (іноземця або довідка особи, яка має постійне чи тимчасове місце проживання в Україні). Подружжя подає заяву про реєстрацію шлюбу до будь-якого органу ДРАЦСу на вибір [3, с. 79].

До речі, заяву про реєстрацію шлюбу також можна подати онлайн на веб-порталі «Звернення у сфері державної реєстрації актів цивільного стану». Державна реєстрація шлюбу допускається в день подання такої заяви.

Однак, незважаючи на військову агресію Російської Федерації проти України, спостерігається активізація громадян щодо реєстрації шлюбів. Так, наприклад, борець спецпідрозділу Державного бюро розслідувань одружився під час війни [5].

Замість весільного костюма – обладунки, замість квітів – зброя. Наречений попросив директора Державного бюро розслідувань засвідчити його шлюб. Церемонія була незвичайною не лише через воєнний стан. Війна розкидала молодят по різних містах, тож наречена сказала коханому «так» з екрану мобільного телефону. Факт шлюбу засвідчив директор Державного бюро розслідувань, оскільки під час воєнного стану він має такі повноваження.

Таких прикладів шлюбу в умовах воєнного стану є безліч: шлюб генеральної продюсерки Громадського інформаційного мовлення та начальника Департаменту патрульної поліції міста Києва; реєстрацію шлюбу в бомбосховищі на Прикарпатті, у Калуші, де пара одружилася під час повітряної тривоги.

Таким чином, в умовах воєнного часу наразі одружитися можна без особистої присутності одного або обох наречених. Ще одна новела – під час церемонії можна використовувати відеодзвінки.

Свідоцтво про шлюб один із подружжя може отримати в будь-якому відділі ДРАЦС, якщо такі відомості вже внесені до реєстру, якщо неможливо було отримати свідоцтво у відділі ДРАЦСу, в якому зареєстровано шлюб.

Отже, навіть за умов воєнного стану відділи ДРАЦС працюють на постійній основі, за винятком міст/районів, де це неможливо через активні бойові дії. За інформацією Міністерства юстиції України від початку війни на території України зареєстровано більш ніж 10 683 шлюби [4].

### **Список використаних джерел:**

1. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2947-14> (дата звернення: 30.03.2022).
2. Деякі питання державної реєстрації шлюбу в умовах воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України від 07.03.2022 № 213. URL: <http://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-derzhavnoyi-reyestratsiyi-shlyubu-v-umovah-voennogo-stanu-213> (дата звернення: 30.03.2022).
3. Шлюб в Україні у демографічному вимірі: історія і сучасність / НАН України, Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи. Київ, 2021. 180 с.
4. Офіційний сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/> (дата звернення: 30.03.2022).
5. Офіційний сайт Державного бюро розслідувань України. URL: <https://dbr.gov.ua/> (дата звернення: 30.03.2022).